

ПОВСТАННЯ В СІРІЇ.

Французи зруйнували історичне місто Сирія Дамаск. Повстання друзів у Сирії важливе в багатьох відношеннях. Воно загрожує імперіалістичній Франції ускладненням як міжнародного, так і внутрішнього характеру. Воно є разом з тим величезною революційною підтримкою повстання в Мароко.

Події в Сирії показують, що Французам доведеться провести довгу війну, розраховану на те, щоб знесилити супротивника. Верховинці — друзі перебувають у такій самій сприятливій становищі що до оборони, як і гірські племена Рифу.

Джебел-Друз, що став осередком повстання всієї Сирії — є гірська місцевість, яка населена напівхліборобським, напівскотарським племенем друзів. Ці верховинці зуміли зберегти свою самостійність навіть за панування турецьких султанів. Друзи заподіяли чимало неприємностей Французам за 5 років панування їхнього в Сирії. Перший найвищий командир Сирії, генерал Гуро, ще в 1921—22 р.р. мав значну сутячку з друзами, що повстали під керівництвом свого керівника Ель-Атраша проти французького мандату.

Треба взяти на увагу, що генерал широким захватом перевів у життя принципи "національної" імперіалістичної політики, що довела в наслідку до роздроблення Сирії на 5 малих "автономних" держав: генералові Гуро треба було перевести таку національну "червонополосицю", що не дозволяла арабам об'єднатися в боротьбі з французькими насильниками. У той саме час французька влада силкувалася нацукнути одно на одне різні племена Маронітів, Аламїтів та інших, використовуючи їхні племенні та релігійні протиріччя для своїх власних цілей.

Друзи — це еретична мусульманська секта, що нараховує 150 тисяч осіб. Мароніти — арабське племя католицької віри. Друзи й Мароніти часто воювали між собою довго ще

в минулому столітті. Французи при поділі Сирії на "самостійні", малі держави урізали на користь Маронітів велику частину території, населену друзами. Це було зроблено з тою метою, щоб притягнути Маронітів на бік Французів, які сподівалися тим шляхом мати підпору в Арабів-католиків; цими ж останніми "лікувалася" французька республіка здавна.

Однак теперішнє повстання друзів показало, що "районування" Сирії, переведене французькими генералами, не досягло своєї мети. Повстання має місцевий сепаратний характер, а є загально-національним. Провідники Маронітів, що стали на чолі молодого "народної партії", врятувалися від французького переслідування й перенесли свою діяльність у повстанський район Джебел-Друз, там вони, спільно з революційним керівником друзів Ель-Атрашем, проголосили тимчасовий революційний уряд. Друзи й Мароніти, таким чином, подали один одному руку й виступають спільно в святий війні проти французького, ярама. Араби різних релігій, штучно розмежовані "національною" політикою французького капіталу, прорвали дрову перешкоду та об'єдналися в єдиний вибуховий гніву та невідисти проти своїх гнобителів.

Повстання триває вже около 3-ох місяців. Повстанський рух зростає, немаче снігова лавина. Несподівано й в північній Сирії, сидючі відірвані від Туреччини, Кочові племена — Бедуїни приєднались до повстанців. Недорід, що навістив цього року Сирію та тяжке економічне становище зміцнюють процес революційного руху.

Французи жорстоко придушують повстання. Вони не зупиняються й перед фізичним знищенням цілих повстанських районів, руйнуючи їх вогнем та отруйними газами.

Ця жорстокість збільшує гостроту друзів до боротьби проти "цивілізованих" фран-

цузьких варварів. Повстання з кожним днем поширюється, захоплюючи один район за одним. Кожний день повстання збільшує шанси на перемогу сирійського національного революційного руху.

На Середземній морі бушує

тепер великий шторм. Покищо залиті революційними хвилями два пункти, Мароко й Сирія. Хто може поручитися, що завтра не прийде черга за по-невольним Тунісом та Алжиром?

Т. Кутаїгородський.

ПРОЦЕС ШТАЙГЕРА У ЛЬВОВІ.

В понеділок 12. жовтня розпочався в окружному суді у Львові процес проти Штайгера. Штайгера вже судив раз доразовий суд і передав справу судові присяжних, який якраз 12. жовтня зачав урядувати. Хто це той Штайгер і за що його судять?

Дня 5. вересня 1925 р. польський президент Войцеховський приїхав до Львова відкрити "Таргі Восходне". З тої нагоди відбувалися великі паради, з'ясувалося тісно "Креси" з Польщею. Підчас врочистого переїзду през. Войцеховського з публікою Коперніка хтось з публіки кинув в сторону повою, який їхав през. Войцеховський бомбу. Бомба не вибухла, бо, як оказалось, але була спрарована і нікому нічого не сталося. В наслідок атентату на місці настає страшне замішання.

Люде зачали втікати, а одна польська артистка вказала на Штайгера, який теж втікав, що то він кинув бомбу. Штайгера з місця арештували і поставили перед доразовий суд.

На суді Штайгер заявив, що він бомби не кидав.

Підчас процесу вплинули до суду і до редакції жидівської газети "Хвилі" писемка, підписані "українською революційною організацією", в яких було написано, що бомбу на президента Войцеховського кинув член той організації, а не Штайгер.

На тім оперлася оборона Штайгера і заявляла, що Штайгер дійсно ні причім, а атентату доконали Українці.

Між суддями не було що до того згоди, справи вони не вирішили і тому Штайгера ставлять перед суд знову, але не перед доразовий, а перед суд присяжних.

Недавно відбувався у Львові другий процес тісно зв'язаний з тою справою проти Микитина і жидівських багачів Егера і т. д. Як пригадуєте собі, Микитин твердив, що атентат виконав Панчишин, а прокуратор твердив, що це неправда та що листи, підписані українською військовою організацією, за намовою сіоністів писав сам Микитин, щоби суд вестися в блуд. Процес Микитина не відкрив тайни цієї справи.

До тепер стоїть так, що саме Штайгера і дальше обвиняють в атентаті.

Росправа, яка буде тривати досить довго, остаточно закінчить засудом цілу справу.

Росправа будить незвичайне заінтересування. Головно у ній заінтересовані жидівські націоналісти, бо Штайгер належав до сіоністичної партії.

Штайгера боронять найліпші адвокати з др. Греком на чолі.

ПРАКТИЧНІ ЗЛОДИ.

Одна велика фірма в Берліні мала переслати до одного з банків дві каси з грішми. Коли ці каси вивезли з дому, до служачих підійшло двоє добродіїв, які вказали, що є поліційними агентами: мали урядові значки, папери та мундур. Заарештувавши служачих, відвели їх разом з касами на поліцію, до одної окремої, порожньої кімнати і там сконфіскували їм гроші 7,000 марок. Казали їм ждати в кімнаті дуже довго, — так довго, аж виявилось, що це були два ошуканці передягнені як агенти. Вони мали все пофальшоване, аж до наказу арешту. Поліція покинула не в силі ніяк розшолопатися: хто могли-би бути ці сміливі підприємці.

РІЖНІ ВІСТІ.

НЕЙМОВІРНЕ, АБО ТІЛЬКИ В ПОЛЬЩІ МОЖЛИВЕ.

Невдовзі має відбутися в Кременці, на Волині, небувалий ще процес. Мають судити сорок двоє дітей у віці від 9 до 17 літ.

Цього року заснували ученицькi вселюднi школи в Кременці гурток копаного мяча. Цей гурток побіч гри мячом займався рівнож гістком.

Місяць тому "довідалася" про існування цього гуртка дефензива арештувала всіх учнів-членів того гуртка. Через кілька годин випущено учнів на волю за зложенням від кожного по 25 злотих кавці.

Задержано в тюрмі тільки уч. Івана Гійського, як організатора цього гуртка, який і досі сидить в тюрмі як політичний злочинець.

Як доносить, вязнична адміністрація змушувала над 17 літнім Гійським. Шо 15 минут переривають йому сон, що якийсь час пхають його в зимну воду, або вкидають його у темну ливницю. Хочуть в той спосіб довідатися чи не було між ними в гуртку старших громадян, чи не заложила цього гуртка приладково "Провсіта".

Суд над тими дітьми має відбутися вже в недалекому часі. Судити має окружний суд в Рівні.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ СЕЛЯНСЬКОЇ ПАРТІЇ.

У зв'язку з кампанією опозиції до приводу наступаючих виборів до громад, румунський уряд вживає суворих заходів проти селянської партії. В м. Холмаулах арештовано 25 членів селянської партії під тим приводом, що вони вели революційну пропаганду. Над арештованими дуже знущалися.

АРЕШТОВАНО 100 ПРОФРОБІТНИКІВ.

Переслідування профсоюзних організацій триває далі по всі Румунії. Численні арешти вчинено в Альбасуї. Над арештованими знущаються. Всього арештовано більш 100 профробітників.

3 поля науки і техніки

ЦИВІЛІЗАЦІЯ І НЕДУГИ.

Багато англійських лікарів є той думки, що рак є недугою цивілізації. Цікаву працю про те видав др. Бейкер, який опирає свою теорію на твердження, що серед східних і первісних народів рак є дуже рідким випадком. Шо правда в Індії стрічається ця недуга дуже часто, але Індії не можна зачислити до первісних (некультурних) країв, а до того рак, який там буває, виявляється головно на зовнішніх частях тіла. Навпаки у культурних народів рак є завжди внутрішній, найчастіше в жолудку або грудях. Цей рід рака у східних народів незнаний, навіть в Індії, де його процент досить високий, дотикає головно європейців та місцевих мешканців тих, що з'європейзувалися. Так само і Німець др. Міллер пише, шо в Малій Азії стрічається з раком дуже рідко. др. Бергем звертає увагу, шо серед численних хорих, яких лічив в Скутарі, не було ані одного випадку рака чи запалення сліпої кишки.

Шо до тої останньої недуги, то згідно зі статистикою, вона майже не знана на сході. др. Бейкер стверджує, шо ті недуги, так часті у нас, є наслідком наших харчів, позбавлених в більшій частині вітамінів, а які то харчі вживаються виключно у народів цивілізованих.

НОВІ СТРАШНІ ГАЗИ ВИДУМАНІ НІМЦЯМИ.

З німецьких наукових журналів довідуємося, шо німецькі учені хеміки вдумали нові страшні трійливі гази. Вони називаються: дифеналіміхлоразин, другий — хлорацетомфемод, третій — дихлоретилсульфід. Кожний з цих трьох страшних газів ділає инакше.

Перший в одну мить осліплює на все, другий вбиває ментально, третій унеможливує все життя, як звичайне та ростини цілого повітчу чи міста — куди лиш він переповзне — на протяз довгих шести мі-

СКІЛЬКИ КУРЯТЬ В ГОЛЯНДІ.

В Голандії завдяки бандеральному податковому можна докучно обчислити скільки курять цигар. В 1923 році взагалі було в торгві 1,060,000,000 цигар. В дрібній торгівлі рівняється це 80 мільонам гульдєнів. Найбільше курять Голандці 10-центові цигари (за 227 міль). На другому місці є 8-центові цигари (218 міль). Папіросів було в торгівлі 2,000,000,000 в ціні 36 мільонів гульдєнів. Найбільше розходилось 1-центові папіроси (644 міль), а потім 2-центові (316 міль), 1/4 центові (295 міль). Тютюну до локви було в торгівлі взагалі 12,000,000 кілограмів.

РАДІО З ДНА МОРЯ.

Німецькі учрці біля Гамбурга робили проби з радіоелектрографуванням з морського дна. Дешеві їх було чути у віддалі сто миль від Гамбурга на суші.

ДЕВ'ЯТЬДЕСЯТЬ СІМ!

Ви повинні їх побачити! Приходять в суботу, 7. листопада до Укр. Роб. Дому в Вінніпегу. Тикети набувайте завчасу!

Місяць листопад — це місяць допомоги українській робітничій пресі в Канаді. Ти теж повинен придбати хоч одну нову передплату для своєї газети і зібрати, скільки можеш, пресового фонду. Коли робітник знайдеться в тяжкому положенні, то за допомогою газети його рятують товариші з цілої Канади. Підтруйте ж тепер всі свою газету! Вона-ж є вашим провідником, оборонцем і учителем. Вона — це ви!

М. ІРЧАН 8)

В обороні робітничо-селянських героїв Мельничука і Шеремети

(Продовження.)

Висновки.

Пан Д. Д. Лещиншин просто вдумав собі переправу Мельничука і Шеремети на студії в Чехословаччину, бо ані один факт, ані один здогад не промовляє за ним. Як акт обвинувачення, так оборонці підчас суду і преси, не підняли цього питання, значить — його не було, значить — воно є оригінальним, цілком несбудуманим "твором" самого пана Д. Д. Лещиншина аж — по трьох роках смерті Мельничука і Шеремети. Коли хтось дасть мені інші докази щодо цієї справи, підтверджені фактами, як мої, тоді я — уступаю. І тоді хай виречуться мене всі чесні люде, всі найближчі товариші. Але я — спокійний за це.

ГОЛОСИ ПРЕСИ ПРО ПОВСТАНЧІ ВАТАГИ І ПРО ВАТАГУ МЕЛЬНИЧУКА, ШЕРЕМЕТИ І ЦЕПКА.

Коли підходити до справи поважно, а не глузувати з ідейних намірів Мельничука й Шеремети, кажучи, що вони "бажали переправитись через Галичину до Чехословаччини докінчувати студії" — то побачимо, шо хоч ватага складалася тільки з 12-ти людей, то вестати нарабилася вона великого переполюху між польською адміністрацією в окупованій Галичині, особливо в східних повітах її.

В той час Східна Галичина не буда дефінітивно признана радою амбасадорів Польщі, але Польща не зважаючи на це, проголосила вибори до варшавського союму і в Галичині. Проти виборів виступили всі політичні українські угрупування в Галичині, починаючи комуністами і кінчаючи націоналістами. Щоби ділом запротестувати проти такого насильства, в галицьких повітах почався т. зв. саботаж. Невідомі особи падали панські філярки, виривали жандармські постерунки, нищили залізничні шляхи, телефонні, телеграфні, мости і т. д. Як показався згодом, саботаж перевели на поодинокі особи, а добре організовані-узброєні вій-

ськові ватаги, часто навіть кінні, шо появлялися в різних місцевостях, робили свою роботу і зникали, аби за день-два появлятися в другому повіті. Польська окупаційна влада буда примушена проголосити військовий стан в деяких повітах Галичини, завести наглі суди і стягнути масу війська в українські села.

Не місце тут повторювати газетні звідомлення про тодішній саботаж, хоч я готовий служити ними, маючи вирізки з польської, української, німецької, чеської і мадзьрської преси того часу. Тут я торкнувся тільки самої ватаги Мельничука, Шеремети й Цепка.

Шо до прибуття Мельничука, Шеремети й Цепка в східних повітах Галичини були вже поодинокі ватаги — це так, але шо ці ватаги прибували відти, відки Мельничук, Шеремета й Цепко, це — теж так. Одначе, власне з приходом "дванадцятки" в Галичину, боротьба закипала в східних повітах ще більше, т. зв. саботаж розгорівся ще гірше і польська влада почала цілими транспортами слати аж з Польщі війська.

"Дванадцятка" перейшла Збруч ночею 22-го жовтня 1922 р. і відразу, в порозумінню з зв'язковими від інших ватаг, які були поінформовані про прибуття ватаги Мельничука, Шеремети й Цепка, одержала свій район ділання і вже 23. жовтня 1922 р. оперувала. Закордонні газети під датою 25 жовтня 1922 р. (між иншим "Az Ujask", мадзьрська газета в Будапешті, що мала свого кореспондента в Галичині) писали:

"Польська влада в Східній Галичині напружує всі сили, аби здавити повстання українського населення, яке в цих днях прибрало грізні розміри. Повстанням охоплено вся територія Тернопіль, Гусятин, Борщів і сумежні повіти". Бердська преса під датою 24. жовтня 1922 року, пише:

"Українські революціонери заявили за здукою Східної Галичини з Радянськими Республіками..."

"Телеграми зі Львова доносять, шо повстання українського населення в Східній Галичині ще більше поширилося. Польська влада старається злокалізувати повстання, бо воно по-

ширюється в західнім і полудневім напрямках".

Польський уряд перекинув в східні галицькі повіти саме в тих днях 4 дивізії війська, а операції на цілому Поділлі проти ватаг обійняв штаб 12-ої польської дивізії.

"Gazeta Codzienna" під датою 24. жовтня 1922 р., доносить:

"В Борщівщині і Заліщищині веде свою акцію новий узброєний відділ, шо знищив 2 філярки. Підчас зустрічі з військом на границі заліщицького повіту, відділ відступив і розпався на дві групи".

"Kurjer Powszechny", під датою 26. жовтня 1922 р. пише, шо повстанці відділи: "добре узброєні з скорострілами, одягнені в плащі і куртки, прекрасно озайомлені з способами партизанської боротьби, нападають тільки на панські двори і жандармські постерунки, безпощадно вбивають панів і поліцію, а награблене добро роздають населенню та розкидають відділи з закликом: "Гей селяне! В кого здорове серце, кому не байдужна воля, хто це не став покірним рабом польських шляхтичів, — йдіть з нами, першим народним полком на панські філярки!"

"Nowa Reforma", "Dziennik Ludowy" і інші польські газети, під датою 31. жовтня 1922 року донесли між иншим з Варшави шо:

"Польський міністер закордонних справ, Нарутович, вислав гостру ноту до посольства Української Соціалістичної Радянської Республіки, в якій звертає увагу українського уряду на порушення границі Польщі через узброєні відділи, з'організовані на території Радянської України".

"Ці відділи, говориться в ноті, вдерлися в останні дні через більшовицько-польську границю до Східної Галичини, допускаючись злочини нищення і грабїж майна польських обивателів".

Польський уряд має докази, шо на Радянській Україні існує спеціальна організація, яка підпомагає "злочинні ватаги", а яка відома під назвою "Галицького Революційного Комітету" (Газревком)..."

Тепер будемо розглядати райони, в якому оперувала "дванадцятка" Мельничука, Шеремети і Цепка.

"Gazeta Poranna" з 25. жовтня 1922 р. пише, шо: "в останні дні перейшли через Збруч на територію Сх. Галичини три нові більшовицько-українські ватаги. Одна з них перейшла Збруч коло Германівки, друга в силі 12 людей, дійшла до Винятинців заліщицького повіту, третя оперує в Лисятинцях коло Заліщик".

"Kurjer Lwowski" з 26. жовтня 1922 р. повідомляє про напад на двір в Бабинцях, борщівського повіту.

"Gazeta Codzienna" з 28. жовтня 1922 р. констатує факт, шо в Чортківщині спалено п'ять філярків.

"Kurjer Lwowski" з 25 жовтня 1922 р. подає, шо в Чортківщині прийшло до сутички війська з одною ватагою, в якій ватагу розбито.

Європейський кореспондент "Укр. Роб. Вістей" в 96 числі, з 2. грудня 1922 р., доносить за Карпат під датою 10. листопада 1922, коли це не було відомо про засуд Мельничука й Шеремети, коли навіть з преси не міг він дізнатися про їх арешт, ось шо:

"Так званий "саботаж" і повстання в Галичині тривають далі. Частина повстанців перейшла на Радянську Україну, не страшивши ані одного чоловіка. Друга частина по сьогоднішній день під командою т. Мельничука палить філярки і вириває постерунки в заліщицькому, борщівському і вишківському повітах..."

Я вмисне інформувався редакторів "Укр. Роб. Вістей", відки саме писав цю кореспонденцію їх кореспондент і мені заявили, шо він перебував тоді в Карпатах по чеському боці, на Підкарпатській Україні, значить — міг він знати про операції Мельничука тільки з польської преси, яку без сумніву одержував з значним опізненням за кордоном. Тому я цілком не дивуюсь, шо він це 10. листопада не знав про арешт Мельничука та Шеремети, бо в тій-же кореспонденції пише:

"Перед тижнем прийшло до бою коло Чорткова і повстанці розбивши польський відділ зникли, а ще тої самої ночі були до тла зруйновані 3 польські філярки в Заліщищині".

Хоч в цьому випадку дата децю не погоджується, бо від 10. листопада тиждень назад Мельничук і Шеремета буди вже арештовані, але-ж не міг чоловік вдумувати всего цього сидючи за кордоном Галичини і користуючись спізненою польською пресою. Відки, ще перед засудом в Чорткові, з 10. листопада, міг знати закордонний кореспондент про операції ватаги Мельничука? Тільки з польської преси.

Фактом є, шо це до зловлення Мельничука, ватага мала один бій в Чортківщині, з якого вийшла ціло. Про це писав мені з України брат Івана Цепка — Андрій, який переслав мені списане оповідання учасника "дванадцятки", шо в Голіграді, підчас повою Шеремети і смерті Цепка, одиницькi швидко виврався і повернувся назад на Радянську Україну.

(Далі буде.)

ВСЯЧИНА.

Циган, чи Циганевич? —

Українські націоналісти в Галичині сваряться з Польками за віломого атлета Збішка Циганевича, доказуючи, шо він є українського походження з роду Цыган.

Як виглядає тверезість. —

Міський мейор в Вінніпегу Веб, "дуже бореться" тепер проти торгівлі напїтками, а навіть посварився за це з провінціалним прокуратором Крейгом, взагалі дуже стоїть за тверезість. А "О. Б. Ю. Булетін" з 29. жовтня вмістив фотографію з бенкету в Малборо готель, якого мейор Веб є менаджером, а на тому бенкеті всі батьки міста, включаючи самого Веба, прем'єра Брекена, суддю МекДоналда (шо карає злочинців). Бенкетують собі пеня, перед ними на столах стоять "подай господи" і кричать: "проч з пияцтвом".

Багатства університетів в Зауц. Державах. —

Найбагатшим університетом в Зл. Державах є університет Норткарролайський, бо має маєтку на 80 мільонів доларів, Гарвардський — на 64 мільони, Колумбійський на 56 мільонів, Ельський на 39 мільонів, Шікагоський на 31 мільон доларів.

"Свято". —

Підчас магометанського свята в місті Саїдаель-Бедаві, в Єгипті, один з єгипетських міністрів хотів переїхати через товпу. Підчас переїзду, його хорона, шо "прокладала" йому дорогу, вбила 54 а ранила 43 особи.

Відновляйте передплату на "Укр. Роб. Вісти"!